

Õiguskantsler

Teie 20.02.2018 nr

Meie 26.03.2018 nr 7-4/180302/1801443

Lapsetoetuse tagasiulatuv maksmine

Lugupeetud [   ]

Palusite hinnata, kas Sotsiaalkindlustusamet käitus õiguspäraselt, kui ei teavitanud Teid kohustusest esitada teatis 16-aastaseks saanud lapse välismaal õppimise kohta ning maksis peretoetust (täpsemalt lapsetoetust) tagasiulatuvalt kuue kuu eest. Kuna esitasite tõendi hiljem, jäi Teie perel osa peretoetusest saamata. Seetõttu avaldasite ka kahtlust, kas seadusesäte, mis lubab maksta toetust tagasiulatuvalt kuue kuu eest, on põhjendatud.

Mõistan, miks see olukord Teile ebaõiglane näib. Siiski pole põhjust pidada Sotsiaalkindlustusameti tegevust õigusvastaseks, kuna amet on selles asjas järginud seadusi. Ka peretoetuste tagasiulatuvale maksmisele seatud kuue kuu piiri pole alust pidada põhiseadusvastaseks, arvestades peretoetuse (sh lapsetoetus) eesmärke.

[Perehüvitiste seaduse](#) (PHS) § 17 lõige 1 sätestab, et igal lapsel on õigus saada lapsetoetust kuni 16-aastaseks saamiseni. Erandina näeb PHS § 17 lõige 2 ette, et lapsetoetust makstakse jätkuvalt ka põhikoolis, gümnaasiumis või kutseõppe tasemeõppes õppivale lapsele. Toetust makstakse kuni lapse 19-aastaseks saamiseni või 19-aastaseks saanud lapsele jooksva õppeaasta lõpuni või õpilase kooli nimekirjast väljaarvamiseni.

Selleks et toetust maksta, peavad Sotsiaalkindlustusametil olema andmed, kas ja millises koolis (õppes) ning kui kaua laps õpib. Seepärast sätestab PHS § 29 lõige 1, et Sotsiaalkindlustusamet jätkab 16-aastaseks saanud lapsele lapsetoetuse maksmist, kui ta saab õppimise kohta andmed Eesti hariduse infosüsteemist. Välismaal õppimise kohta sealt andmeid ei saa. Seda arvestades näeb PHS § 29 lõige 3 ette, et toetuse maksmist välismaal õppivale vähemalt 16-aastasele lapsele jätkatakse juhul, kui Sotsiaalkindlustusametile on esitatud teatis välismaa õppeasutuses õppimise kohta.

Seega võib Sotsiaalkindlustusamet jätkata 16-aastaseks saanud lapsele toetuse maksmist vaid siis, kui amet saab Eesti hariduse infosüsteemist andmed Eestis õppimise kohta või teatise välismaal õppimise kohta.

Kuna Sotsiaalkindlustusametil pole andmeid vähemalt 16-aastaste välismaal õppivate laste kohta, ei saa amet selliseid peresid teatise esitamise kohustusest ka teavitada. Küll on aga amet

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

oma [veebilehel](#) selgitanud, miks on vaja teatada välismaal õppivast lapsest („Perehüvitiste saaja teavitamise kohustus“ ja „Lapsetoetus“).

PHS § § 29 lõige 3 sätestab, et kui välismaal õppimise teatis esitatakse Sotsiaalkindlustusametile hilinenult, makstakse peretoetust küll tagasiulatuvalt, kuid mitte rohkem kui teatise esitamisele eelnenud kuue kuu eest. Kuue kuu reegel ei kehti ainult välismaal õppimise teatise esitamise kohta, vaid ka teistel juhtudel, kui peretoetuse taotlus ja vajalikud dokumendid esitatakse hiljem (PHS § 28 lõiked 1–3).

Peretoetusi ei maksta tagasiulatuvalt piiramatult aja eest, sest siis ei pruugi toetus täita enam oma eesmärki: aidata perel kanda laste hooldamise, kasvatamise ja õppimisega seotud kulusi (vt PHS § 15). Põhiseadus ei nõua toetuse tagasiulatuvat maksmist, aga seda võib pidada hüvitise eesmärki ja seda saama pidavaid inimesi arvestades mõistlikuks. Ka teistes riikides on peretoetuste tagantjärele maksmisele kehtestatud piirangud. Näiteks [Soomes](#) makstakse lapsetoetust samuti tagasiulatuvalt kuue kuu eest, [Ühendkuningriigis](#) aga vaid kolme kuu eest.

Loodetavasti aitavad need selgitused Teil mõista, miks ei saa pidada Sotsiaalkindlustusameti tegevust õigusvastaseks ja kuue kuu piirangut toetuse tagasiulatuvalt maksmisel põhiseadusvastaseks.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise